Ч. 39 (11.007). Львів, вівторок 22. лютого 1927. Rocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перевибори Рад на В- Україні.

Львів, 20. лютого 1927.

На Україні тепер у повному ході перевибори рад. Звідомленнями про них переповнена вся радянська преса. До виборів прикладає велику вагу уряд і партія, бо як слушно пишуть харківські „Вісти", „перевибори рад — це іспит нашої політики на селі". Цього року відбуваються другі з черги перевибори, які партія використовує для проведення в життя пануючого тепер у керманичів комуністичної диктатури гасла про „закріплення спілки середняка з бідняком" на селі. Минулого року появилася була виборча інструкція уряду, що давала змогу взяти участь у виборчій акції далеко більшій скількости громадян, ніж перед тим. І самі висліди минулорічних виборів ріжно інтерпретували комуністичні головачі. Опозиція твердила, що комуністи минулорічну виборчу кампанію програли, а пануюча партійна більшість твердила навпаки, що вибори були вдатні, бо до рад вдалося в значній мірі притягнути середняка.

„Торішня виборча кампанія — пише секретар КП(б)У Каганович — була першою відкритою широкою кампанією перевиборів. Вона дала могутній імпульс до втягнення мас у радянське будівництво, до зближення (?) їх з державним апаратом. Ми зробили богацько помилок, але в основному ця кампанія дала нам безперечні позитивні наслідки. Тільки панікери з лав опозиції і люде, що збилися або збиваються з ґрунту ленінізму, могли добачити в притяганні широких мас до участи в роботі рад пересування клясового характеру рад".

Та запевнювання Кагановича про повну вдатність минулорічних виборів треба брати з великим застереженням, бо хоч він і згадує про помилки та не називає їх по імені. Зовсім інакше оцінює справу урядовий орган „Вісти". Він пише неозначно про те, що цього року уряд мусів видати нову виборчу інструкцію в тій цілі, щоб „стиснути непманські елементи в місті та на селі".

„З окрема — пишуть „Вісти" — внесення певних обмежень до перевиборної інструкції, що нею подекуди були скористалися минулого року й куркулі, ми і в політичному житті ведемо наступ на нахабно захоплені ними позиції. Але булоб дурною короткозорістю, колиб ми не розуміли, що свої найменші позиції куркульство будуть захищати з усією прикрістю".

З того бачимо недвозначно, що в оцінці наслідків минулорічних виборів мала рацію опозиція. Практика навчила комуністів, що „іспит" їхньої політики на селі зробити не так легко. Бо не зважаючи на те, що минулорічні вибори відбивалися під могутнім натиском комуністів, які мусіли рятувати в радах бодай свій „юстик", як каже Каганович, то всеж вони дали в многих і многих місцях перевагу не то некомуністичним, але навіть протикомуністичним колам. Та вихід з того був легкий, бо такі ради розвязувано, вибори уневажнювано і переводжено нові. Що вибори до рад є пародією виборів, про те наглядно свідчить між іншим і одна з постанов центрального комітету Всесоюзної комуністичної партії з лютого ц. р., яка звучить: „Недопустиме ні командування ні накидання кандидатур до рад, потрібні справжні вибори, що забезпечилиб широку участь у них робітничих і селянських мас і піднеслиб вагу рад, як справжніх органів пролєтарської диктатури". — Як мало тих слів, а як богато вони говорять! Отже найавторитетніша партійна установа стверджує, що дотепер справжніх виборів до рад не було, а далі ще й те, що рад не вважало населення „справжніми органами пролєтарської диктатури". І зовсім слушно, бо диктатуру над радами і над пролєтаріятом виконували і будуть виконувати комуністи та їх партійні органи. Справжніми органами пролєтарської диктатури ради ніколи не були і не будуть, також як вибори до рад не були і не будуть справжніми, доки їх будуть переводити комуністи.

На іншому місці подаємо ми характеристику новвідбутих виборів до частини рад, яку подав Власенко, голова Центрального Виборчого Комітету. Він наводить там всякі виборчі чи краще передвиборчі куріози, що їх допускалися виборчі комітети на місцях при укладанні виборчих лист. Вона доказує, що нову виборчу інструкцію використовували на місцях вже занадто ревно, та посунулися аж за далеко. Одначе дивним видається все таки становище самого Власенка до надужить. Бож не хто інший а він сам писав у харківському „Комуністі" з 13. II. ц. р. дещо не так.

„Керовництво виборами — пише він — мусить бути спрямоване на те, щоб жаден із антирадянських елементів не лише не пройшов у ради, але не дістав би, всупереч виборчому законові, права участи в виборах".

Такі а не інші міркування лягли в основу міркувань місцевих виборчкомів, що позбавляли виборчого права не тільки селянина, що продав протягом року троє зарізаних телят, але й таких „контреволюціонерів", як ті бідаки, що перед 20-ти літами були поліційними сторожами (двірниками) або курєрами (посильними).

До чого мають довести теперішні перевибори рад видко добре з постанови Центр. Ком. Всесоюзної Компартії, принятої теж на початку лютого ц. р., а яка звучить: „Потрібно, щоб позапартійна частина членів виконкомів (всіх категорій) становила не менше як одну третину загального числа членів виконавчих комітетів". Очевидно, що на основі цьогорічної виборчої інструкції, комуністи не сподіваються у виконавчих комітетах навіть одної третини непартійних. З дотепершнього ходу перевиборів (у 473 сільрадах) видно, що в цьому році бере участь у виборах ледви 52 відсотки усіх управнених. Минулого року участь була значніша. Та видно, що виборці розчарувалися. Дотепер вибрано до рад 10 і пів відс. комуністів, 5 відс. комсомольців і 43 відсотки незаможників тобто членів комітетів незаможних селян, кандидатів до компартії, отже найнадійнішого для комуністів елементу, бо підтримуваного державою навіть фінансово. (Число позбавлених виборчих прав зросло в тому році ж на цілих 4 відс. у порівнанні з минулим роком.) З наведених цифр видно, що для непартійних елементів остало дуже мало місць у радах. Офіціяльні дані про дотеперішні підсумки частинних виборів кажуть, що в деяких селах не допустили до ради ні одного безпартійного середняка. Цитований Власенко пише також і про іншу сторінку виборчої кампанії, а то про те, що в многих місцевостях „куркульня доходить до того, що утворює нелегальні збори, де обговорює питання перетягання на свій бік середняка й незаможника" та організує бойкот виборів.

Були й такі місцевости, де участь виборців не доходила навіть до 45 відс. управнених до голосування, чого вимагає закон. В таких місцевостях відбудуться нові вибори. Так само приготовляється уневажнення виборів і там, де не пройшов до рад ні один середняк. Словом комуністи важко здають „іспит політики на селі". Бажалиб притягнути „якнайширші маси до участи в радах" і „зблизити їх до радянської влади" тобто до комуністичної партії з одного боку, але бажалиб також за всяку ціну зберегти „неподільну провідну ролю в радах". На жаль це їм ніяк не вдається, бо попадають все в одну або в другу скрайність, тобто: дістають у ради за богато протикомуністичних елементів з вибору, або взагалі не дістають ніяких непартійних елементів. Важка це політика і мусить бути такою, коли в основі її лежить стара засада російської „баришні", що все бажала „невинность соблюсти и капитал приобрести" і рівночасно котилася в обійми упадку.

Світ цікавиться...

Зріст зацікавлення українською проблємою. — „Товариші недолі". Десятиліття України.

Довго придавлювана актуальність української проблеми, довго легковажена вага цього найдалекосяглішого питання повоєнної Европи, починає все більше наростати в европейській публичній опінії. Недавно „Последнія Новости" (орган Мілюкова) гірко нарікали, що англійська преса, досі нечула на українське питання, все частіше починає звертати на нього увагу. Зріст зацікавлення помітний і в континентальній пресі Европи, а в сусідуючих з українською територією державах на українські теми замічається просто зріст якоїсь паніки. Російські комуністичні головачі виявляють деяку безрадність у звязку зі зростом внутрішних цінностей і тенденцій українства.

Ларін, відомий оборонець російської культурної супрематії на Україні, з острахом стверджує, що українізація давно переступила межі, назначені їй комуністичними ватажками; що розвиткові тенденції українства починають все більше виявляти ухили від більшовицької евангелії; що зростають націоналістичні тенденції, які розминаються з плянами московського комуністичного центру. Зновуж Бухарін взиває до обережного відношення до українського розвиткового процесу, бо придавлювання його було би водою на млин... Пілсудського. „Націоналістичні" ухили в культурній творчости тривожать навіть „автономічних" керманичів Рад. України, висловом чого є остання промова Чубаря.

Не менше зацікавлення українськими справами виявляє й польська преса, особливо — так сказатиб — „направяцка". Подекуди те зацікавлення переходить в паніку.

Очевидно, те зацікавлення стоїть у тісному звязку з тими здвигами у світовій політиці, яких ядром є зростаюче напруження між капіталізмом і більшовизмом. У тій грі, яка зі зростаючою газардністю наростає між двома світами, сутнім питанням є майбутнє становище України. І звідсіль те зацікавлення, яке у керманичів більшовизму визначується декляративним універсалізмом, обіймаючи цілість української проблеми. Зате наші західні сусіди в своїому зацікавленні є атрофовані. Зацікавлення їх українською проблємою торкається тільки Рад. України, а тим самим ревно намагаються вони відокремити західно-українську справу від загально-української проблєми, трактуючи справу Зах. України як свою домашню справу. Зайвим було би поки-що входити в нетрі цього зацікавлення. Однак не від річи буде всеж таки познайомити наших читачів з деякими польськими голосами, що торкаються української проблєми. Та перш усього один голос з німецької преси з приводу останніх подій на білоруській території.

Берлінський „Дер Таг" в статті „*Schicksalsgefährten*" вказує, що всі непольські народи в однаковій мірі зазнають благодатей польського режіму.

„Те, що нас стрінуло в Польщі, те саме дошкулює нині і дошкулювало вчора українцям. З огляду на те істнують суміжні точки нашої й українсько-білоруської політики. Отже не вільно нам недоцінювати українців і білорусинів, як співтоваришів недолі і союзників".

Відтак „Дер Таг" вказує на чисельність українців, які як 40-міліонова нація звертають нині увагу Англії, Італії, Америки, Японії. Світ цікавиться українськими збіжам і вугіллям. Тимбільше повинна цікавитися Україною Ні-

меччина, бо проектований торговельний канал Рен-Мен-Дунай получить Німеччину з Одессою й влекшить торговельні взаємини з Україною. До тогож німці ділять з українцями долю поділу своєї території, а спроби німецько-українського порозуміння мають вже свою історію.

„Нехай поляки — кінчає „Дер Таг" — гнуть теревені про чорні рамена і німецькі зазіхання на польські границі, нехай далі арештують сотні білорусинів і приноровлюють до німців й українців випробувані польські методи. Для нас, німців, буде це тільки притокою до порозуміння і співпраці з українцями і білорусинами".

З приводу близького десятиліття березневої революції 1917 р., повстання Української Центральної Ради і десятилітнього українського державного будівництва — присвячує українській проблемі окрему статтю Фр. Потоцький у краківському „Часі".

Тільки десять літ минає від повалення царату, а

„нині стоїмо перед незапереченим фактом істнування тієї України, як складової частини Федерації радянських республик, України, що обіймає 450 тис. кв. км., з 30-ма міліонами населення, України, що простягається від Дніпра по Донець, від Одеси по Новгород Сіверський — з власним урядом, властями і майже всіми атрибутами незалежної, самостійної держави. Навіть більше. Стоїмо перед народом, який рішучо і виразно протиставиться Росії, відмежовується від неї і устами своїх, навіть комуністичних представників з натиском підкреслює, що ніщо інше, як його власна воля вдержує його в складі федерації і він кожної хвилі може з неї вийти.

„Богато зроблено від того славного зібрання, коли на першу вістку про абдикацію царя зійшлося в Київі пятнацять — підкреслюємо: пятнацять — українських діячів, які становили той первісний гурток, що розпочав усю дальшу „українсько-державну" акцію.

„Та акція розрослася нині у формальне російсько-українське — назвім то — суперництво, бо слово конфлікт було би передчасне і мабуть ще неактуальне, хоч множаться признаки, щоправда старанно досі закриваної, боротьби між тими двома складовими частинами СРСР. Цікава ще одна подробиця. Тоді, як Україна—поза штучною білоруською республикою — одна одинока представляє адміністраційно-національно-культурну єдність,—дві інші радянські республики Европи творять конгльомерат автономічних республичок: Транскавказія восьми, а Росія аж сімнацяти.

„Але підклад дозріваючих розходжень лежить деинде. В першу чергу лежить він у факті, що *господарчо активною частиною федерації є Україна:* збіжа, цукор, залізо, вугілля та довга лінія морського берега є власністю тієї „станньої. *Господарча точка тяготи лежить не деинде, але якраз у неї. Росію можна подекуди вважати економічним заплілям* (гінтерляндом) *України*, тереном експанзії для того краю, в неперебрані скарби обдарованого природою. Центральна Росія є бідним, позбавленим природних богацтв простором, який під ніяким оглядом не може рівнятися з Україною, *перед котрою відкриті найвеличавіші перспективи розвитку, про які можна тільки мріяти."*

Чи можна щось додати до цього справжнього пеану на честь і майбутність України, виспіваного Фр. Потоцьким? Здається, ні! Якуж мету має ця магнатська стаття?

Автор вказує далі на істнування демаркаційної лінії між Росією й Україною. Внутрішньо-духові сили України схиляють її в бік західно-европейської цивілізації. Цей елемент західної культури зміцнює ще українська еміграція, розсіяна по Европі. Важко передбачити далекосяглість ролі еміграції, коли наступить момент її впливу на хід подій.

„Ряди її зміцнять ще більше ті первні Заходу, що вже тепер так наглядно видобуваються на поверхню життя України у звязку з розростом її політично-культурної окремішности. Спостерігаємо це на цілому ряді проявів, на цілій масі дрібних, але вимовних фактів, на національному самопочуванні, що постійно ґрунтується і кристалізується — та на все інтензивнішій елімінації більшовицьких заразків з її суспільного організму. Та елімінація зайшла так далеко, що були вже навіть — що правда — невдатні спроби відкритого зірвання зі совітською ідеольогією, спроби далеко більше міродатні, як збройні бунти чи повстання: бо спроби в духовій ділянці. Зліквідовано їх — і треба то з натиском підкреслити — не шляхом кривавих репресій, але при допомозі компромісу, що до щирости котрого жадна з обох сторін не робить собі ілюзій. Совітський кольос находиться під впливом процесу дезаґреґації його складових національних елементів — процесу, що буде розвиватися рівнобіжно до другого процесу, який проявляється в його лоні банкротства комуністичної концепції. Оба ті процеси найсильнище відбиваються на положенні річей на Україні".

Все це правда, але який з того висновок? Очевидно, дуже простий: регенерація ягайлонської ідеї, очевидно „змодернізованої", яку в 1920 намагався здійснити Пілсудський. Україна повинна увійти в европейський комплекс, посуваючи на Дон границю між Европою і Азією. А що найближчою „европейською" сусідкою України є Польща, то — очевидно — на її долю припадає культуртреґерська місія у відношенні до українського сходу, якій *via* Польща є покликаний віддавати свої услуги „всій суспільности европейських народів".

Не треба додавати, що надії Фр. Потоцького на відродження ягайлонської ідеї на Україні є наскрізь односторонними. Історична роля Польщі на українських землях та теперішня її роля на західно-українських землях давно позбавила Польщу відіграти позитивну ролю у наростаючій розвязці української проблеми.

Н. В.

Радянська Україна.

Виборчі куріози.

На Радянській Україні відбуваються тепер нові вибори до рад. Право участи у виборах мають там лише ті, що настроєні прихильно до комуністичної диктатури, а не мають їх усі, що „живуть з визиску", що займали перед революцією відповідальні державні посади і т. п. На селі позбавлені виборчих прав усі тзв. глитаї або куркулі, а також ті, що постійно користуються наемними робітниками в господарстві, або утримують постійно наймитів, крім того ще й такі, що є власниками млинів, або підпаємцями, приватні торговці, посередники і т. п. При укладанні виборчих списків доходить звичайно до куріозів, особливо при вирішуванні права участи у виборах у поодиноких індивідуальних випадках.

В харківських „Вістях" з 11. лютого появилася розмова з головою центральної виборчої комісії Власенком про доперішній хід перевиборів до рад. Ми позволимо собі навести частину тієї розмови, бо вона прекрасно ілюструє виборчі відносини на Україні, зокремаж надужиття, яких допускаються місцеві виборчі комітети при укладанні ліст виборців.

„Можна навести — каже Власенко — низку харектерних прикладів, взятих з практики перевиборів 39-ти сільрад ріжних округ. Процент осіб, позбавлених виборчих прав зміняється від 9-ти, в деяких районах сягає аж до 25-ти відсотків. Це зовсім ненормальне явище тим більше, що причини позбавлення виборчих прав бувають деколи просто куріозні. Так у Роменській окрузі позбавлено виборчих прав 18-ти літню громадянку за те, що вона „колись" користувалася найманою працею. Коли це було, в яких розмірах та для якої мети — місцева комісія в своїй постанові не зазначує. В тій самій окрузі позбавлено іншу громадянку виборчих прав тому, бо „вона невістка Павла Падусенка". Хто цей Падусенко і чому його невістку слід позбавити виборчих прав, цілком невідомо. Другого громадянина позбавлено виборчих прав тому, що він „брат дяконенка Леоніда Павловича". Цим вичерпується все мотивування. Одну вчительку позбавили прав за те, що її чоловік служив в білій армії, не вважаючи на те, що сама вона безперервно вчителює з 1908 р. Одного громадянина позбавлено прав „як колишнього ініціятора автокефального руху". В чому виявилась активність цього громадянина, чим він займається нині — не зазначено. Не зазначено також на підставі якого пункту виборчого закону цього громадянина позбавлено прав. Про все те місцева виборча комісія мовчить. Є й такі мотивування: „позбавляється виборчих прав за те, що є в економічних взаємовідносинах з матірю, що користувалася (коли не відомо) найманою працею". Другий випадок: „позбавляється виборчих прав за економічне відношення з Тарасовою Ядохою"... „позбавляється виборчих прав за те, що жінка належить до 2-ої категорії". Що це за друга категорія жінки, так і не відомо.

Слід зазначити і низку інших випадків: колишній офіцер царської армії позбавляється виборчого права, не вважаючи на те, що він в русі білих ніякої участи не брав. Це просто суперечить виборчому законові. В харківській окрузі: жінку 60-ти років позбавляється виборчих прав за те, що її чоловік (вмер 3 роки тому) був колись торговцем. Позбавляється виборчих прав сина за те, що його батько (вмер ... років тому) був торговцем. В прилуцькій окрузі позбавлено виборчих прав селянина за продаж своїм сусідам протягом року 3-х зарізаних телят. Є випадки позбавлення прав селян, що наймали на короткий строк 2—3 робітників для побудування хати.

Оріґінальне мотивування одного із виборчкомів Конотопщини: „Позбавляється прав за те, що грубо ставиться до громадян і через те сільрада не заінтересована у відновленні його у виборчих правах". В богатьох випадках позбавляється виборчих прав „осіб, що не виявили льояльности до радянської влади". Є куріози й іншого випадку: одного громадянина відновлено у виборчих правах за те, що він „виявляє нахил до сільського господарства". Всі ці приклади показують, до чого призводить недосить серйозне ставлення до такої важливої справи як складання виборчих списків.

Слід також ще зазначити, що по деяких місцевостях процент позбавлення прав інтеліґентів чомусь дуже великий. Усунення від виборів сільської інтеліґенції слід вважати великою хибою роботи виборчих комісій на місцях. Не можна ...

Д-Р ІВАН КУРОВЕЦЬ. 8)

З подорожі до Італії.

Нова знайомість і кінець пригоди. — Як українець став Штарком. — Особа з образу Рєпіна.

(Докінчення.)

Ще сіріло, як біг я ранком у смертельній трівозі до купелевого заведення „Баньо ді Савоя". Идучи по дорозі стрічаю двох людей, що йшли проти себе, а стрінувшись здоровилися українською мовою; чую виразне: „Гаразд земляче". Наслухую дальше: ні це не привид, а таки дійсно мої земляки, говорять моєю рідною мовою. Я приступив до старшого віком, статного, кріпкого мущини з козацьким вусом і заговорюю до нього по українськи, а він мені на це відповідає по німецьки. Тоді кажу до нього: „Таж я чув, як Ви земляче до цього тут пана говорили рідною мовою". І доперва тоді почали ми з собою розмовляти по українськи. Розповів я цілу мою пригоду і прошу ради, що мені робити, куди, до якої власти звернутися, щоби дістати бодай пашпорт, а гроші нехай чорт бере. Земляк успокоїв мене і сказав, що ніщо мені не пропаде, що управа купелевих заведень в Абаці солідна і стоїть під доглядом комісії ді кура (лічничої комісії), що служба все, що гість лишить, складає управі, а ця, коли ніхто в найближчих годинах по згубу не зголоситься, передає полишені річи, гроші комісії „ді кура", яка переховує і звертає власникам по виліґітимуванні. Порадив мені, щоби на випадок, якби управа мені не звернула загублених грошей і пашпорту, або робила труднощі, зараз зголоситись у комісії і показав дім, де вона урядує. Земляк потішив мене дуже, та я побіг хутко до заведення, де ще все було позачинюване, а зі служби не було нікого. В передсінку знайшов я панка, якому я представився і розказав мою біду; він представився мені як управитель заведення і спитавши за число кабіни, в якій я роздягався, запровадив до неї. Кабіна була відчинена, а купелевий костюм і все купелеве біля лежало то на землі то на лавочці. Я підніс біля з лавки, а на мою превелику радість бачу на лавочці мою згубу. При управителі мусів перечислити всі гроші, чи що не украдено. Все було в порядку.

Був я цілою аферою сильно поденервований і хоч було ще рано, перед осьмою, холоднаво, сонця не було ще, просив я управителя, щоби мені позволив зараз у морі викупатися. По купелі відсвіжений і підбадьорений холодною морською водою, побіг я до поблизької кавярні, в готелі „Брістоль" огрівся чаєм і прочитати ранішні ґазети. Я зачитався; — оглянувся, а ранішній земляк поклепав мене по рамени: „А що земляче? гроші та пашпорт знайшли? „Знайшов, спасибіг Вам за раду". Земляк присівся коло мене і почалася дружня розмова, від того, звідки Ви добродію тут взялися, як довго тут живете, як Ваша „фамілія", то що. Земляк — кремезний мущина високого росту, з козацьким замашистим вусом, трохи сивавий — виглядав на 50 років, а в дійсности мав 73 роки, родом з Катеринославщини. У сімдесятих роках минулого століття студіював у Київі, замішаний у політичну більшу заверюху; поліція поарештувала більшість членів, він утік пішки, перейшов границю і в році 1873 без зломаного шага опинився у Львові.

Щоби могти жити, заробляв як денний пільний та фабричний заробітник довший час, аж вкінці львівська поліція притримала його по кількох місяцях бурлакування і зажадала від нього паперів, що він заодин, звідки? Паперів жадних не мав, а боявся признатися, хто він і звідки, бо тут був святий тридержавний союз між Росією, Австрією і Німеччиною. Боявся, що видадуть його Росії, де він пропаде, тому на всі питання в поліції удавав дурного, казав, що забув як називається і звідки він. Його тримали довший час в заперті, вкінці порадили йому в поліції, щоби він добровільно зголосився до війська, що він зробив. Ставав перед асентирунковою комісією. Його асентерували і приділили до кавалерійської служби при уланах, а що не хотів подати назвиска, а все вперто говорив, що забув як називається, лікар, що його асентерував, сказав *„stark gebaut schreiben Sie ihn Stark"*; із того часу, до нині у всіх урядових паперах називається Штарк. Відслуживши 3 роки при кавалерії в Жовкві дістав військові папери і з ними пішов у світ на мандрівку, обійшов Африку, Азію, а вкінці перед 23 роками опинився в Абаціі, з того часу тут живе, тут оженився і живе в гаразді, заробляючи як фотограф. Я перевірив опісля, що дійсно в Абаці є фотографічне ателіє Штарка і що Штарк найсолідніший і найліпший фотограф на цілу Абацію і сумежні місцевости як Волоска, Льовранa, Іка, Слятина.

З земляком Штарком, при склянці чаю переговорили ми всіляке, в ріжні часи. Від нього довідався я, що тут в Абаціі живе кількох українців з родинами і всі заробляють на кусень хліба. Один має своє власне авто і заробляє як автовізник, а решта як австрійські пенсіоністи-емерити, то знову зарібники; всі залишились тут по війні як воєнні робітники. На пращання питається він мене, чи бачив я коли образ Рєпіна: „Відправа листа Запорожців турецькому султану?"—Кажу: Так, бачив, але копію.—А чи можна у Вас дістати малу відбитку цього образу? —Так, можна. „Так прохаю Вас дуже, пришліть мені малу відбитку, бо для мене буде це дорога памятка. На цьому образі змальований я і мої приятелі як Запорожці". По поворті домів я вволив д-ія Штарка і вислав йому відбитку образу.

Відзискавши чудом пашпорт і гроші поїхав я другої днини з Абаціі ще раз до Гориції. День був мрачний, хмарний, дощ цілу дорогу іменив, небо доси таке блакитне, помжив, смутніло. З Гориції ранком пішов я знову за Ізонцо на Ославію, Певму, а відтак до Салькано. Гарна зелена Ізонцо від дощів у горах налучила, пожовкла, гуділа, шуміла, клекотіла. Всі гори Гориції та околиці настроєні сумно. Обійшов я шираке цвинтарище, попрощався із своїми і пішов до Салькано до посадника п. Мірка Мозетича, який угостив мене, відвіз мене гарним власним фаєтоном до Гориції. Другої днини раненько був я вже в дорозі додому.

позбавляти виборчого права тих, що за своїм соціяльним станом і громадською працею це право мають. Цього не можна припустити як з формального, так і з політичного погляду. Всеж ми маємо відомості про позбавлення виборчих прав тих, що вже 10—15 років займаються громадсько-корисною працею, а колись займалися торгом. Нам відомі також випадки, коли громадян позбавлялось виборчих прав за те, що 15, і навіть 30 років тому служили в поліції курєрами, двірниками або переписчиками протягом декількох місяців або навіть тижнів. Богато з тих громадян були активними революційними борцями, брали участь в громадянській війні в лавах червоної армії, були з перших днів революції на відповідальних посадах і т. і.".

Треба знати, що на Радянській Україні користуються виборчим правом управнені до участи у виборах уже від 18-ого року життя.

Побідний похід кантонської армії.

Паніка у Шангаю. — 8.000 англійських військ дотових до бою. — Ганкоу в огні. — Кому кантонці завдячують побіду? — Підписання договору.

Льондон, 20. лютого 1927.

В Шангаю кождої хвилі сподіються приходу побідних кантонських військ. У місті паніка, хоч є англійські війська.

„Ексчендж Телеграф" повідомляє, що кантонські війська відносять усе нові побіди. Війська Сун-Чанг-Фанга відступають, але передтим палять місцевости, які кидають. Армія Сун-Чанг-Фанга не думає боронити Шангаю. Охорону міста перед кантонськими військами і ватагами дезертирів полишає европейським військам.

Кантонські війська, після останньої побіди над армією Суна, є 80 км. від Шангаю і посуваються майже без бою, бо північна часть тої армії розбіглася.

Англія зібрала досі в Шангаю 8 тис. вояків. У пристані є 26 кораблів, із того 10 англійських і американських, 5 японських, 4 французькі, 1 італійський. Англійці мають 8000 вояків (піхотинців-моряків) готових до бою, Злучені Держави 1.200, Франція 2.300, Італія 1.500. Тому, що англійські і французькі кольонії сусідують із собою, рішились спільно боронити їх.

Місто Ганкоу (що числить 800 тисяч населення) стоїть в огні. Місто Кінг-То є вже в руках кантонських військ. Англійський повновласник О' Мелей кинув англ. консулят у Ганкоу і перенісся на англ. канонірку „Бі" (Бжола).

Льондон, 20. лютого 1927.

Часописи пишуть, що кантонські війська завдячують побіду помочі СРСР. У битві під Чанг-Чав брали участь большевицькі скоростріли. Війська армії Сун-Чуан-Фанга перекуплено і вони перейшли на бік неприятеля.

Льондон, 20. лютого 1927.

Радник англ. посольства О' Мелей і кантонський міністр закордонних справ Чен підписали 19.II. договір у справі концесій в Ганкоу.

Народне віче у Львові.

В справі оборони прав українського населення в самоуправі міста Львова.

Львів, 21. лютого 1927.

Вчора відбулося в салі Лисенка імпозантне віче українців міста Львова в справі скандальної господарки міської ради і в справі оборони прав українського населення в самоуправі міста. На вічу, що його скликала Народня Організація українців м. Львова, явилося около 1000 осіб, які поважною, зрілою поставою засвідчили, що український елемент у Львові має такі самі права до управи містом, як і інші національні групи в столиці краю.

Віче отворив ім. Нар. Організації п. А. Березовський в год. 1/2 12 в полудне. До президії увійшли: п. А. Березовський — голова, п. Мих. Стоцький зі Львова і п. Вас. Рибчак з Богданівки — заст. голови, Р. Сказинський і К. Личківський — секретарі. Власту заступав на вічу радник Рутка.

Реферат про тав. львівську міську раду, її господарку й політику у відношенні до українського населення, яке навіть по польській статистиці становить 20 проц. загалу населення у Львові, виголосив п. Лев Петрушевич. Референт у більш як півторагодинім рефераті торкнувся тільки трьох справ: політики ради в шкільній ділянці (школа Шашкевича!), заборони промовляти українським радним рідною мовою на засіданнях ради і реформи виб. ординації до ради, поминаючи зовсім ославлену господарку ради народнім майном, про що так широко розписується тепер тав. ліва польська преса. Реферат був ілюстрований численними статистичними датами, з яких виходить, що український елемент у Львові, не зважаючи на нечувані перешкоди й переслідування, всеж таки розвивається і здобуває терен, виказуючи остак велику життєздатність і тугість. З того реферату довідалися ми, що українці у Львові при своїх 20 проц. загалу його мешканців виказують тільки 6 проц. власників реальностей. Дальше почули ми, що новий куратор Рімер приступив уже й до знесення українського характеру школи ім. Шашкевича, яка істнує у Львові 43 роки, наказавши присвятити в перших клясах її 5 годин на польські „розмуфкі". Закінчив референт свою промову, поставивши низку резолюцій, які принято оплеском.

В дискусії над резолюціями забрав перший слово о. Ол. Стефанович, що радив батькам дітей школи Шашкевича внести жалобу до кураторії, а коли це не поможе, до найвищих інстанцій. У тому напрямі промовець поставив свою окрему резолюцію. Інсп. Стернюк заявив, що рада м. Львова ніким не вибирана, тільки походить з номінації і кооптації, тому вона не має права ухвалювати для себе виб. реформи. Правительство повинно цей „байрат" негайно розвязати. Ставить теж резолюцію в цій справі.

В загальній дискусії забирали голос шп. і Цурковський, робітник невідомого імени (в справі амнестії для політ. вязнів), д-р Бариляк у справі конскрипції українців у Львові, яку повинен переводити кожний з нас, списуючи всіх українців на своїй вулиці чи в своїй околиці й віддаючи спис до Народньої Організації, Верхнорох (менш-більш те саме), Добрянський (про те, як то магістрат провокує нас до братовбивчої боротьби і як брутально обдирає наших селян з найближчої околиці), Стефанівський (що взивав до тісної організації й активности, як також до самооборони).

Закінчилося віче в год. 1/2 3 короткою промовою п. Березовського і відспіванням „Не пора".

* * *

В ухвалених резолюціях, текст яких подамо завтра зазначено, що українське населення не має ніяких прав ні забезпечення в управі м. Львова, тому й не може брати найменшої відповідальности за її скандальну господарку й ріжні зловживання. Дальше заложено протест проти обмеження прав української мови, проти розтратної господарки і проти ломання запоручених нам прав польською конституцією. В окремій резолюції віче висловило домагання поширення акції в справі безробітних. Членів ради українців візвано до якнайінтензивнішої оборони інтересів українського населення, зокрема до відповідного внесення в справі заборони промовляти українською мовою.

Англія грозить зірванням торг. договору з СРСР.

Льондон, 20. лютого 1926.

Зачувати, що кабінет зредагував ноту, в якій перестерігає большевицький уряд, що колиб СРСР. не змінив своєї політики до Англії в китайських справах, то Англія анулює торговельний англійсько-большевицький договір.

Чемберлен грозить димісією.

Льондон, 20. лютого 1927.

„Дейли Кронікл" пише, начеб Чемберлен загрозив, що колиб зірвано дипльоматичні взаємини з СРСР., мусітиме уступити з кабінету.

Чехословаччина визнає СРСР!

Прага, 20. лютого 1927.

Ідуть переговори в справі визнання СРСР. *de iure.* Є то вислід натиску промислових кол, які домагаються навязання торговельних взаємин із СРСР. Переговори ці ведуться на основі обосторонного скреслення фінансових претенсій, що передше творило найбільшу трудність у переговорах.

„Народні Лісти" повідомляють із компетентних джерел, що програма мін стан закордонних справ містить теж переговори з Москвою, але лише в господарських справах. Переговори ці веде большевицька місія в Празі. Чехословацькі власти числяться з внутрішнім і загальним положенням міжнародньої політики і тому відкладають полагоду справи визнання СРСР. на пізніше.

Штреземан у Сан Ремо.

Берлін, 20. лютого 1927.

„Фос. Цтг." повідомляє: Досі не рішено, чи мін. Штреземан візьме участь у засіданні Ради Ліги Націй у Женеві. Штреземан остане в Сан Ремо до кінця місяця, потім відїхав би на засідання до Женеви. Колиб Бріян і Чемберлен не приїхали до Женеви, Штреземана заступить держ. підсекретар Шуберт.

Трактати Альбанії з Грецією і СХС.

Льондон, 20. лютого 1927.

„Уестминстер Гезет" повідомляє, що альбанський посол в Атенах предложив грецькому урядові заключити арбітражний договір на зразок італійського. Такі самі предложення зробив Югославії за відомом італійського уряду.

Релігійна боротьба в Індії.

Льондон, 20. лютого 1927.

З Індору (англійська Індія) повідомляють, що там дальше тревають сутички між магометанами й індійцями. Досі є вбитих 50, ранених також 50. Сильні патрулі ходять по місті. Арештовано 10 провідників заворушень.

Смерть Брандеса.

Берлін, 20. лютого 1927.

Вчора в 9. год. веч. помер у Копенгазі Юрій Брандес, світової слави критик і дослідник всесвітньої літератури, що святкував недавно свої 85-літні уродини. Останніми часами занедужав на рака і перейшов операцію. Після операції стан здоровля погіршився. Юрій Брандес (дійсне назвище Мавр. Коген з походження жид. Родився 4. лютого 1842. р. у Копенгазі.

Справа польсько-румунського кордону.

Варшава, 20. лютого 1927.

Польські ґазети повідомляють, що у Варшаві була делеґація зі Заліщик у справі реґуляції польсько-румунського кордону. Пять громад на території Буковини, що тепер належать до Румунії, мали би перейти до Польщі. Через ґрунти тих громад іде залізниця Заліщики-Городенка-Коломия. Села ті мають 5 тис. мешканців українців. Прилучення тих громад і отворення залізн. руху Коломия-Заліщики скоротили би доїзд до Заліщик. Трактат із 1920 р. зобовязує Румунію відступити Польщі ті пять громад. Одначе Румунія домагається тепер рекомпензати, а саме щоб їй відступлено південну часть Гуцульщини між обома горішними Черемошами.

Самоубивство в банку.

Львів, 21. лютого 1927.

Вчора в полудне застрілився в бюрі Банку Краєвого Господарства урядовець тої інституції, 50-літній Ян Чижевський. Причиною самогубства є мабуть нервовий розстрій.

НОВИНКИ.

— **Почтові складанки** розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить присилати прямо до Адміністрації, яка на місяць березень 1927 р. виносить 4·50 золотих.

— **Еміґрація до Канади.** Еміґраційний уряд повідомляє, що транспорти земельних робітників до Канади відходять цього року з Гдині та Данціґа від 1. лютого. Зможе виїхати 10.000 робітників з усієї Польщі, від 18 до 50 року, коли мають умовини, які ставить канадійський уряд. Треба мати 132.50 дол. на білет з Варшави до канадійської пристані і 25 дол. у кишені, які треба показати у Вінніпеґу. Гроші за корабельний білет платиться щойно після одержання еміґраційного пашпорту.

— **Смерть українського діяча.** Вчора повідомляли ми, що в Києві помер Аристарх Григорович Терниченко, вчений агроном, автор і редактор наукових, та популярних видань по хліборобству, редактор широко зн. передвоєнного тижневика „Маяк". Був то українець старої дати, людина кольосальної енерґії і праці, що тяг на собі просто неймовірно тяжкі обовязки передреволюційного ідейного діяча. З передвоєнних громадських виступів особливо вдатний був його виступ на зїзді агрономів підчас всеросійської виставки у Києві в 1913 році. Терниченко тоді поставив несподівано зовсім самостійно питання української агрономії, щось якби „агрономічного мазепинства". Автор солідних наукових праць, Терниченко скінчив київський технічний інститут в 1914 році, зі степеню вченого агронома. Останній час Терниченко був безпартійний, співчував більше лівим есерам, хоч і працював по своїй спеціяльности в українській комуністичній пресі.

— **Поголоски.** Віденську „Нає Фрає Прессе" має купити якась берлінська промислова спілка. — Бувший польський міністр війни Сікорський має із становища команданта львівської округи перейти на інше директора копальні. — Преса передає як велику сензацію телеграму льондонської радіостації, що з міжпланетних просторів прийшла звістка... з Марса, перше слово „Сі".

— **Арешт „короля України".** У Букарешті арештували Іллю Гуцуляка, який титулує себе „майбутнім королем України". До цього часу був він... головою відділу шпіонажі при 8-ім корпусі румунської армії. Його арештували вперше 4 роки тому, як обвинуваченого в грабіжі почтового поїзду з 5 і пів міл. лей. Він утік. Його спільника Шестопуса, який також утік, арештували в Польщі і мали відставити до Румунії. Румунський консуль у Варшаві обіцяв йому, що його помилують, якщо він видасть своїх спільників. Шестопус обіцяв і його перевели через румунський кордон; там підстеріг його Гуцуляк, який лякався, що Шестопус його видасть і застрілив його. Тіло Шестопуса найшли на березі Дністра. Румунська поліція згодом віднайшла Гуцуляка. В слідстві виснилось, що він використовував своє становище в румунськім штабі для переправлювання втікачів з України в Румунію. Титул „короля України" носив віддавна, невідомо на якій підставі і важко розібратись у його діяльности. Передаючи ці факти за закордонною пресою як хронікарську авантюру, можемо хіба зітхнути, що для Довбушів в Румунії є ще й нині чимало поля до праці!

— **Львівська темна хроніка.** Середньовічної оборони хопилась учора жінка одного зарібника, яку викидали урядово з хати: лила відра гарячої води на голови поліцаїв та судового екзекутора. А ділось то на неабиякій улиці: Свєнтокшиській. Треба було спровадити аж чотирьох кінних поліцаїв, щоби дати собі раду з жінкою, яка врешті похлялась на долівку і не дала себе викинути. — Преґарне прізвище має добродій Лобуз, який дістав півтретя року вязниці до спілки з приятелем Баранюком за ограблення крамниці при вул. Рутовського.

— **Чи повірите, що...** Львів є третім містом у польській республиці щодо дорожнечі, йдучи гордо за Бориславом і Варшавою, поруч Кракова та Дрогобича? — У Німеччині за місяць лютий було вже півтора міліона стацій радіо. — Політично-освітня анкета в радянській армії ствердила, що на 10 жовнірів лише двох знало, хто такий Чічерін, чотирох не знало, що це ВЦК, а від двох до чотирьох знали, що це комінтерн, фракція опозиція та резолюція. — Карієру одного з найпопулярніших і найбогатших артистів світа Чарлі Чапліна зломала його жінка, розіславши по Америці в сотках тисячах примірників історію свого розводу і його імя є похоронене в американській опінії. — У Будапешті уряд мусів призначити аж великі гроші на будову „захисту" для послів з провінції, які не мають де мешкати. — Союз римських акторів відновив театр, який давав свої останні вистави... 2000 літ тому, у 25 р. перед Хр. і був знищений у початках середновічча. — До англійського парляменту кандидує від „партії праці" правдивий китаєць, Фріґ-Сов, уроджений у Гонґ-Конґу.

— **Фільмовані сліди „духа".** З німецької преси беремо таку сензацію: Хутко після факту, як 18-літня служниця Тереса Винкельгофер схвилювала в Мюнхені громадян і поліцію своїми продукціями духів, переїхала через Мюнхен, живуча постійно у Відні графиня Василько з 13-літньою румунською сільською дівчинкою Елеонорою Зуґун. Зуґун з вигляду ще дитина, донька бідних буковинських селян; її батько — піяк. Уже в 9-ім році її життя запримічено в неї явища рідкої істерії. На неї летіло каміння та бараболя, кухонна посудина рухалась сама в її присутности, а дівчиною кидало з несамовитою силою, як казали селяни: „драку" (біс) оволодів нею. Парох, війт і учитель посписували урядово всі ці явища. Графиня Василько мала на цю тему відчит у метапсихічнім товаристві в Мюнхені, у присутности ріжних професорів і лікарів. Відомий дерматольоґ Геук оглядав тіло дівчини, обдряпане, покрівавлене від атак шалу і з дивними „стиґматами". Для точнішого прослідження цих явищ ужили побільшаючих знимок фільми. Покищо висновки вчених не оголошені.

— **Літературні новини.** Французький міністр фінансів має зрозуміння для літературної праці і видав розпорядок, який улекшує життя робітникам пера тим, що дає їм право відтягати від доходового податку тзв. „кошти виробництва", себто: комірне, освітлення та паливо, витрати на книжки та часописи, кошти подорожі — не вище як третину всього податку. — У бібліотеці в Клягенфурті найшов проф. Менгардт найстарші рукописи „Пісні Нібелюнгів". — Свіжо видані спомини Абд-ель-Крима, списані співробітником паризького „Матена", зароблені А. Кримом приносять цікаву інформацію про жорстокість марокканської війни: з 95.000 людей воюючих у 1921 р. впало 64.000, у цьому 20.000 французів, 34.000 „колірових шкірих" у французькій армії і 10.500 з нереґулярних військ.

— **Світова всячина.** На кордоні Швейцарії, біля міста Кируда, відчули землетрус, від якого кілька домів захиталось.—В університеті у Букарешті румуни бють далі жидів, яких процент є зрештою невеликий.—У Парижі безробітні робітники приготовляли „баль чорної нужди" у костюмах жебраків, для демонстрації; уряд не дозволив на нього. — У Берліні є 150.000 родин без хати і мусять шукати захисту по знайомих і добрих родинах.—У Мерані італійці знищили памятник королевої Єлисавети, розбивши йому голову.—У червні збереться у Варшаві конґрес дослідників славянської історії. — Франція святкувати-ме цього року століття заведення залізниць. На відрізку Сен-Етієн-Льоар, який визначено першим в 1827 р., зорганізують

святочну маніфестацію. — Дочка Шаляпіна, яка по батькові дістане міліонове майно, не хоче бути артисткою, а вступає до ню-йоркської парфумерії як практикантка. — Цікаву манію мав якийсь американський студент у державі Ню-Джерсі, який записав університетові свою колекцію... 5030 історичних портретів Наполеона! — Епископ у Брюн видав заказ танцювати модерні танці своїм парохіянам.

— **Померли:** румунський визначний публіцист Константин Мілле, власник і головний редактор „Адеверула". — Два маляри: мадярський Іллес Броді, син відомого письменника, застрілився у Парижі в 26 р. життя, після вуличної авантури з одною жінкою; віденський маляр Віктор Шентгонер.

— **З кіна.** У кіні „Коперник" нова фільма: „Панни, готель, мужатки" (графині на Рівієрі) 10 дій з Мері Кід, Ельґою Брінк, Льотте Льоринґ. Крім цього виступ артиста Берського.

Зразкова орґанізаторка. Такою є Вп. п. Марія Тисовська, жена пароха в Калуші, що своїм коником обїхала всі парохії калуського деканату і зобовязала всі свої посестри до вкладок на „Дім вдів і сиріт по священиках" та за місяць січень 1927 надіслала 150 зол. готівкою до комітету допомоги, Львів, вулиця Домініканська ч. 11. 1504 1—1

З руханки і спорту.

Руханковий попис „Сокола-Батька".

Дня 15. лютого 1927 відбувся у великій салі Народнього Дому руханковий попис усіх відділів „Сокола-Батька". До дефіляди виступили відділи під проводом Т. Білостоцького й гострим кроком під звуки музики перейшли закрутами по невеликій естраді. Не спиняючись ні на хвилю, відійшли таксамо. Після того публика мала милу несподіванку: відпала промова.

Виступили малі учениці в червоних блюзках з листками калини (з паперу) і провели бездоганно колову забаву „Журавель" з піснею. Дванацять курсантів „С.-Б." в руханкових строях показали знані вправи (проф. Гайдучка) вільноруч, на жаль, не все в згоді з музикою. Краще випали малим ученикам вежі на двох кізлах. В останній вежі праве крило заломилося, але зараз було направлене. Темпа будови й валення були добрі, видержання досить довге і тверде.

По павзі 13 дівчаток понисувалися вправами синьожовтими хоруговками під спів „Била мене матуся". Вибігли з хоруговками над головою. Найдовше тревали вправи на високих поручах 10-ох старших учнів під проводом Тріля. Вправи були тяжкі: виваги, дуб на плечі, перевороти, розкрочений зіскок, а ще тяжчі були довільні вправи, що випали зовсім вдоволяючо, хоч не у всіх однаково добре. Може найкращі були два дуби на простих руках. Вправи 9 старших учениць на коні були, як на хлопячу міру, легкі, але закінчені ефектовним львиним скоком, залишили таки враження тяжкости, завершене гарною вежею на кони. Члени „С.-Б." під проводом Т. Білостоцького показали силу і зручність на дручку: вишиб, колінний підем, обмахи, підмахи, виваг, звис на пальцях ніг, крижівник і довільні вправи, з яких найліпша Бл-и: стан на ногах на дручку і зіскок назад.

На закінчення курсанти будували 5 веж на поручах укладу Т. Білостоцького. Вежі будовано й валено бездоганно; тяжкі були і вежі й курсанти, так що публика нераз потерпала за цілість букових поруч.

Вечір залишив у не конче численної публики (мабуть наслідком слабої реклями) симпатичне враження. Музика грала м. ін. нові композиції п. Я. Вінцковського, за що нашому композиторові належиться особлива подяка. **Т. Ф.**

З концертової салі.

З приводу концертів Любки Колесси у Львові.

Пишучи справоздання з концертів Любки Колесси в двох минулих роках, зясував я становище, з якого музичний референт може підходити до мистецтва нашої пяністки. Основною рисою того мистецтва не є індивідуалізм так сказатиб активний, який аналітичним шляхом кладе пятно свого „я" на відтворювання і виконання даного твору, але індивідуалізм „пасивний". Може ті два слова позірно є противорічністю — а проте Л. К. є рідким типом індивідуальности, яка в особливий спосіб дає себе опанувати внутрішньому змістові виконуваних творів. Її музичне психе реагує точно не лише на основні риси ріжних музичних стилів, але й на найніжніші нюанси даного стилю. Тому доволі важко сказати, який стиль, який напрямок найближче підходить до мистецтва пяністки. Процес внутрішнього переживання і відчування пяністки узалежнений все від характеру і вимог даного твору. Через те й кожний виконуваний нею твір, навіть зовсім протилежного напрямку, виходить в інтерпретації пяністки все стилево. Одначе й той „пасивізм" пяністки у відношенні до твору не є в суті річи нічим іншим, як лише висловом змоги артистки всецiло вглубитися в суть даного твору, висловом акту волі — хочаб і підсвідомої — як виразника індивідуальности взагалі. А з тої точки погляду Л. К. є індивідуальністю наскрізь маркантною.

Вичисляти чи радше повторяти всі ті першорядні вальори й мистецькі прикмети, які складаються саме на ту індивідуальність, уважаю зовсім зайвим. Таксамо й реферуванням кожної точки програми зокрема — можна легко попасти в шаблон. Хто чув у виконанні пяністки шаконну чи токату Баха, для нього не була новим відкриттям мистецька інтерпретація органового концерту *d-moll;* кого ошоломило відтворення демонічної сонати *b-moll*, кого опоїли пахощі змислово-цвітистого стилю сонати *h-moll* Шопена, той не міг очікувати ніяких нових вражінь в інтерпретації *f-moll* чи польонезу *fis-moll*. На тому місці все таки слід видвигнути оригінальну та ідеально стилеву інтерпретацію фуги з концерту Баха, в якій пяністка послугувалась педалом, і то доволі умірковано, лише в деяких перегривках. Завдяки ухиленню при наступах теми педалу (який надавав би поодиноким тонам більше пливкий, незакінчений характер) ціла фуга вийшла далеко плястичніша, наче різьблена в мраморі.

Щодо Шопенівських творів, то на перше місце належалоб поставити польонез *fis-moll*, який у виконанні пяністки міг би послужити і т. зв. „шопеністам" зразком незвичайно бравурної, а не менше поглибленої інтерпретації цього, на мою думку, найкращого польонезу Шопена. Не менше признання належиться і тонко різьбленим артисткою мініятурам Шопена, хоча в цьому напрямі помітне було — особливож в наддатках — деяке пересичення Шопеном, якого для ріжноманітности могли були заступити прим. не менше близькі пяністці мініятури Скарлятія чи Рамо.

Та хоч які вдячні ми пяністці за виконання всіх вище згаданих прегарних творів, то наша увага зверталася тим разом більше в сторону невиконуваних ще пяністкою композиторів: Вебера, а ще більше Бетовена. В нічому не уймаючи історичному значінню і величі Вебера, можна зазначити, що зуб часу залишив уже і на його безумовно ще нині визначній музиці деякі сліди. Та цього не помічуємо в інтерпретації Л. К. Сила її інтерпретації має спроможність надати даному творові первісну свіжість і краску. Слухач забуває про теперішність і духом переноситься в епоху даного твору, відчуваючи тогочасними критеріями. Тим то і при виконанні сонати *c-dur* Вебера пережили ми хвилі щирого, навіяного чаром минулого романтизму (остання частина у стилевій переробці Брамса). Рівнож і з безпретенсіонального рондa Гумля зуміла пяністка вичарувати просто неймовірний настрій та красу.

Хоча пяністка нераз уже зложила докази, ще ніякий стиль не є їй чужий, то все таки соната Бетовена дразнила до певної міри нашу цікавість. Та й тут наша артистка не лише вповні підтвердила наші сподівання, але й перейшла їх. Чи в повній молодечого пориву першій частині сонати, чи у високо аристократичній інтерпретації глибоко відчутого *Adagi*-я, чи в скерцу, чи в жаріючім іскорковими ритмами й пасажами *finale* — всюди вичула вона правдивого, самостійного, хоч молодечого Бетовена. Незвичайно тонке почуття стилю пяністки віднесло тут світлий успіх.

Закінчення програм обох концертів становило виконання дуже вдячної і шляхотно опрацьованої транскрипції *Saint-Saensa* з *Gluck*-а *„Alceste"* (Альчесте).

Оба концерти Любки Колесси були, як і в минулих роках, світлим трюмфом відтворчого мистецтва. Тим разом треба ще зазначити, що при цьогорічних виступах пяністки можна було помітити деяку зміну, згл. розвій основних рис її інтерпретаторських прикмет. Не улягало сумнівові, що інтерпретація пяністки була все, не зважаючи на молодечий вік, на причуд влучна і стилева. Та в деякій мірі полягала вона більше на незвичайно тонкій інтуіції. Одначе нині можна вже заважити кристалізацію назріваючих індивідуальних рис артистки. Коли недавні чужинні критики порівнювали нашу пяністку з напів отвореним пучком, який заповідає найкращий цвіт, то в теперішній момент той пучок уже пишно розцвився, не стративши нічого з чару своєї в нім укритої первісної таємности. Любка Колесса стає виразною, визначною індивідуальністю.

Українська суспільність, як і в значній мірі чужа, незвичайно численною присутністю і проявами рідко подибуваного нині одушевлення засвідчила, що щорічні концерти Любки Колесси у Львові уважає своїм духовим імперативом. А для нас, українців, виступи нашої славної пяністки є з окрема піднесенням віри в наші сили й національної гордости.

Василь Барвінський.

Покривджені власники поліс.

Справа обезпечень на життя у чужинних асекураційних товариствах

Львівська „Хвиля" недавно повідомляла, що „малопольський комітет для оборони обезпечених у чужинних асекураційних товариствах" мав по скінченій реєстрації предложити дня 20. вересня поіменні викази пошкодованих польських громадян 43 чужинними товариствами в 10-ох державах. Окрім того внесено меморіял з метою оборони посідачів поліс до ради міністрів, міністерства закордонних справ і міністерства скарбу.

Головний референт тих справ д-р Грубер, директор контрольного уряду обезпечень сказав делеґації, що переговори з австрійським урядом ведуться і проєктована підписана угода з 18 віденськими товариствами буде кориснiша, ніж італійська конвенція. Ведуться також переговори щодо виказаних 12 товариств обезпечень у німецькій державі і польський уряд знайшов покриття на претенсії своїх громадян у гіпотечних льокаціях ріжних товариств обезпечень у познанськім воєвідстві.

Щодо осіб обезпечених у чужинних товариствах, котрі находяться в Анґлії, Бельгії, Чехії, Франції, Угорщині і Румунії, комітет не одержав дотепер заповіджених ближчих інформацій з контрольного уряду обезпечень, в який спосіб треба доходити своїх претенсій. В Голяндії заступає інтереси польських власників поліс ґенеральний польський конзулят в Амстердамі. З огляду на те міністерство скарбу взиває тепер по інтервенції згаданого комітету, інтересованих власників поліс американського товариства *New York Equitable* і т. і. зголошувати свої претенсії просто до ґенерального польського конзуляту *New York 953 Third Avenue Corner 75 th. Street.* В справі договору щодо італійських асекураційних товариств, то комітет свого часу повідомив інтересованих.

Вкінці комітет уважає, що своє завдання скінчив і просить при евентуальних запитах адресувати Львів 1, почтова скринка 123 з долученням на відповідь.

Українське громадянство повинно звернути увагу на повищий комунікат „малопольського комітету", бо кожному відомо, що 1923 р. кількох несовісних аґентів, між ними, на жаль, і кілька наших людей викуплювали життєві поліси, запевняючи, що товариство в Ню-Йорку ліквідує свої інтереси в Европі, та платили за них мінімальні квоти в польських марках, відчисляючи ще собі 15 до 20 проц. з виплаченої квоти титулом провізії. Тому-то пошкодовані повинні зголосити свої претенсії в ґенеральнім польськім конзуляті в Ню-Йорку й описати, в який спосіб їх ошукано.

ОПОВІСТКИ.

Адміністрація Українського Наддніпрянського Хору під проводом Петра Євсевського, отсим подає до відома заінтересованих осіб, що до дня виїзду хору до Німеччини (4. березня ц. р.) адреса хору слідуюча: *Warszawa, Podwale 16.* — Український Хор для Ралюченка. 1111 3—5

Шкільний Співаник д-ра Філярета Колесси для I.—II. кл. серед. і вищих кляс всенар. шкіл затвердило М. В. Р. і О. П. до ч. L. K. 3212/26 з 8/XI. 26 як підручник для шкіл і з українською мовою навчання. Видавництво Р. Ш. звертається з горячим закликом до нашого учительства, щоби занялося поширенням серед молоді сеї так потрібної книжки. Ціна книжки 3 зол. *Видавництво Р. Ш.* 1552 2-2

Подяка. Заг. Збори УКТОНІ у Львові, що відбулися 29. I. і 11. II. ц. р., ухвалили зложити щиру подяку Вп. п. львівським Лікарям: Др. Ст. Балеєві, Др. Т. Бурачинському, Проф. Др. І. Курівцеві, Проф. Др. Махекові, лік. дент. Як. Нассови, Проф. Др. М. Паньчишинові та Народній Лічниці за безкористовно уділювану в минулому році лікарську поміч інвалідам УГА на кождий зазив Т-ва. — Рівнож висказують збори щиру подяку Хв. Дирекції Т-ва „Дністер" у Львові за відступлення на „Дім Українських Інвалідів" будинку при вул. Софії 25. у Львові, який Тов-о уживає 8-ий рік без оплати чиншу.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.